

2002
Nr 11

Õpetaja

Osav lind Jonnakas
Olivia jänesepoeg Pall aknas
Loss ja Kleebime kaloss kutsu

ISSN 0134-2266

OLIVIA JA KAKS ESIMEST ÕUNA

KERTTU SOANS

Oli augustikuu. Noore õunapuu esimesed viljad, kaks pisikest rohelist ubinat, pidid valmima just nüüd. Igal õhtul käis Olivia ema, isa ja vanaemaga vaatamas, kuidas isa istutatud puu esimesed õunad kasvavad. Ilusasti kasvasid. Õhtu-õhtult olid suuremad ja vähemrohelised. Isa oli lubanud, et kui õunad valmis, siis jagatakse need võrdselt nelja vahel, et igaüks saab pool õuna.

Olivia käis ubinaid ka päeval vaatamas. Joonistas laua taga ja tundis äkki, et tahaks õunu vaatama minna. Käis, vaatas ära, ja oli natuke aega rahul. Hakkas raamatut lugema ja tundis, et jälle tarvis minna õunu vaatama. Käidud, süda mõneks ajaks vaikne. Mängis pabernukkudega ja jälle – tea, mis ja kuidas õunapabulatega on? Jälle vaatama. Muudkui käis ja vaatas. Oliviale tundus, et aeg läheb ülekohtuselt aeglaselt. Kas ta üldse jõuab ära oodata, millal õunad valmis saavad? Või tuleb enne lumi maha?

Õhtul hindas isa puu vilju, öeldes, et varsti peaksid need küpseks saama. Katsus mõlemat õrnalt, et kuidas varre otsas püsivad. Olid veel kõvasti kinni. Isa kiitis puu sorti, et kannab portselansiledaid vilju: "Õunad on siledad ja läikivad nagu portselanist! Ju on nende maitsegi sama hea kui välimus." Olivia mõtles, et huvitav küll, miks isa arvab, et õuntel portselani maitse peaks olema. Ja kuidas isa üldse teab, et portselani maitse hea on? Mida enam õunte ilu kiideti ja nende maitset ülistati, seda enam tundis Olivia vajadust neid päeval vaatamas käia. Ta ei püsinudki enam toas, istus rohkem puu all. Vanaemal polnud selle vastu midagi: muidu nii tubane laps on hakanud väljasolemist nautima. Aga Olivia oli mures...Kõik saavad pool õuna...Kuidas saab siis teada, kuidas maitstes see pool, mida sööb ema? Või see, mida isa või vana-ema?

Ja nüüd jõudis kätte õhtu, mil isa ütles: "Homseks on õunad küpsed, siis võtame maha." Ema lisas, et see tuleb kindlasti üks tore pidu, kui kõik oma aia puu esimesi vilju sööma hakkavad.

Terve öö oli Olivia uni rahutu. Magama jääva tüdruku silme ees hõljusid õunad. Kollased, rohelistes ja punased. Ümmargused ja pikergused. Ubinatele tekkisid silmad ja suud. Nad pilgutasi Oliviale kavalasti oma õunasilmi ja muigutasid magusasti oma õunasuid. Hommikul tõustes oli Olivial otsus tehtud. Ta sõi kiiresti oma pudru ja läks aeda. Õunad olid liiga kõrgel. Tarvis oli tooli. Olivia hiilis kööki, napsas vanaema selja tagant tabureti ja läks sellega puu alla. Nüüd olid õunad täpselt suu kõrgusel. Kahe esimese löikehambaga proovis Olivia üht õuna. Tavaline õun...Tõmbas teist õuna kandva oksa lähemale ja proovis ka seda. Jälle tavaline. Ei mingit hingeliigutust, pidulikku meeleolu, mida ema lubas õunte söömisega kaasnevat. Olivia ronis pettunult taburetilt

alla, täitis nelja jala tehtud augud mullaga ja läks tuppa tagasi. Mida lähemale jõudis õhtu, seda enam hakkas Olivia süda valutama. Mida arvatakse augukestest õuntel?

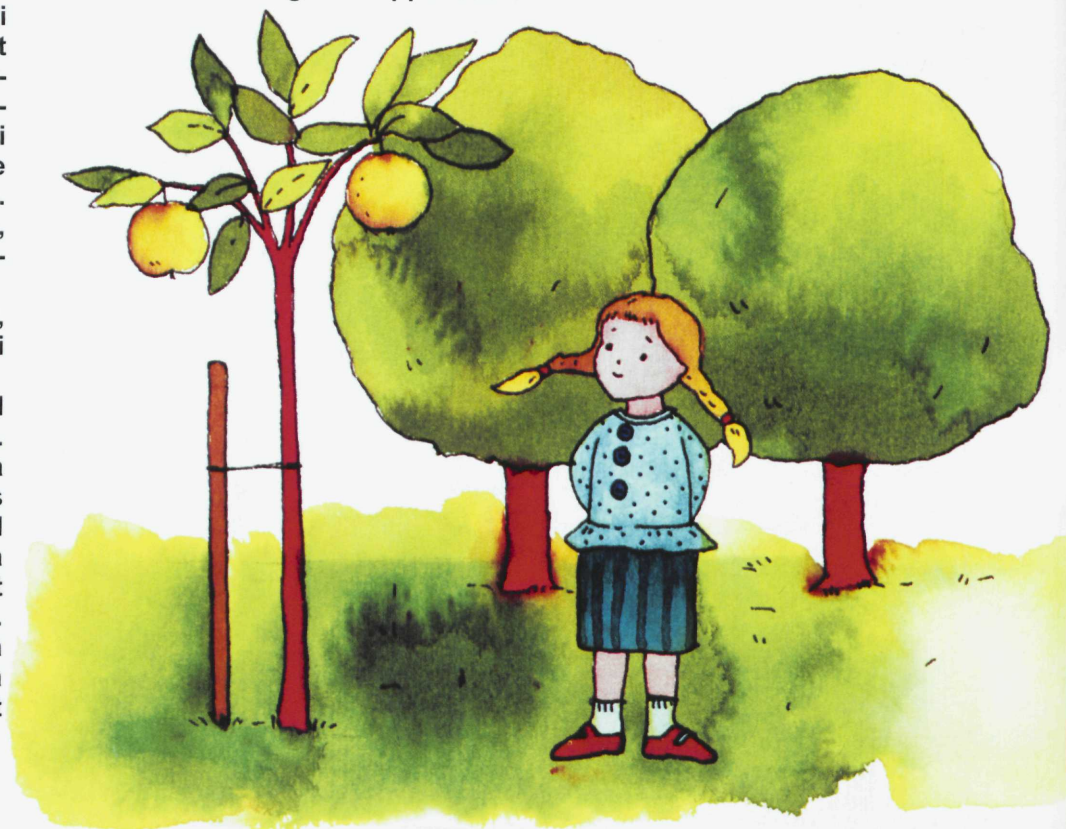
Kui pere õunapuu alla läks, lausus isa pidulikult: "Täna võtame alla meie õunapuu esimesed viljad. Täname teda ja loodame, et talle meie aias meeldib." Tõstis käe ühe õuna juurde ja märkas – mingid täkked sees. Isa käsi peatus. Silm liikus teise õuna peale – seal sama lugu. "Ohoo!" hüüatas isa. "Keegi on meie õunu maitsmas käinud!" Isa uuris täkkeid lähemalt ja jõudis otsusele: "See on küll väga osav lind olnud! Mõlemalt õunal ühesuguse nokatäie võtnud. Ilus töö. Ilus töö." Vaatasid ka teised õunu ja olid sama meelt: see, kes õunu maitsnud, on seda väga hästi teinud.

Olivia kuulas ja mõtles: "Mina peaks ju selle kiituse endale saama." Ja nii ta pistiski teiste jutu vahele:

"Mina olin see osav lind!"

Kõik jäid vai. Ema vaatas last hämmeldunult, isa krabas Olivial kraest kinni ja tõstis tüdruku korraks õhku. Siis tuli riidlemine. Olivia hakkas nutma juba enne, kui isa hääl eriti valjuks muutus. Midagi polnud parata – pahandus tuli üle elada.

Õhtul, kui Olivia vaikselt voodis lamas, tuli vanaema ja ütles: "Oh jah, kulla laps, nii see on. Kuidas külvad, nõnda lõikad." Ja kohendas Olivia tekki. Veel kaua vaatas tüdrukuke, silmad pärani, pimedat tuba. Siis tuli rahulik uni. Õunalugu oli lõppenud.

KUIDAS LEIDA MALLE

TIINA TOOTSI

Kas sa tahad teada, kuidas Malle üles leida? Kui sa juhtud parasjagu olema meie majas, siis mine korterisse number üksteist. Kui uks lukus ei ole, siis on ta ilmselt praokile vajunud. Astu esikusse. Näed sa seina ääres maas ranitsat, siis mine edasi. Niiviisi oled jõudnud taburetini, kus kõhutab jakk, varrukad põrandal. Oled sa taburetist ja jakist möödunud, heida pilk põrandale. Muidu komistad! Su jalge ees on vasaku jala botas, mis tukub küljeli maas. Astud sa sellest üle, jõuad parema jala botaseni, mis seisab ninaga vastu toaust. Sa teed õigesti, kui astud uksest sisse, sest just sinnapoole on suundunud Mall. Seda kinnitab ka kollane koolipluus, mis lõhutab pahupidi pööratult toolil. Nüüd mine ema-isa voodi juurde, sest seal on Malle valge pesusärk, mis on end nii konksu tõmmanud, justkui oleks tal kange kõhuvalu. Voodi kõrval on uks. Seal saab lastetuppa. Piilu sisse! Kas näed põrandal sokki? Jaa. Asi on õige. Sellest paari sammu kaugusel on teine paariline. Nüüd oled jõudnud kirjutuslaua juurde. Kui sa selle alla vaatad, näed seal kükitavaid teksaspükse. Oled juba peaaegu kohal. Vaata veel voodisse. Kui sa näed seal kõhutavat tüdrukut, kes loeb raamatut, siis võid kindel olla, et see on Mall. Sa leidsid ta üles.

AJAKIRJA TÄHEKE KIRJANDUSVÕISTLUSE TULEMUSED

Ajakirja **TÄHEKE** kirjandusvõistlus on lõppenud. Toimetusele saadeti 87 lühipala. Täna numbris saad juba lugeda mõningaid paremateks tunnistatuid lugusid. Zürii määras võistluse võitjad järgmiselt:

I preemia "Kunstnik Johannese lood" – autor Juhani Püttsepp

II preemia "Kaloss ka lossis" ; "Vahetuskaup" – autor Henno Kõo

III preemia "Kuidas leida Malle" – autor Tiina Tootsi

Ergutuspreemiad said
 "Pilvelugejad" – autor Marje Ernits
 "Geeniuse löök" – autor Jaanus Vaiksoo

Zürii otsustas võtta kontakti autoritega, kes kasutasid järgmisi märgusõnu: Jerofejev, Võlusõna, Suvi, Rabarberimoos, Ooke, Hommik, Brigita, Narko, Tasa, Lõoke, Juntsu, Rõx, JMPS, Tarkus, Mittag ja Hoburaud.

TÄHEKESE toimetus tänab
KULTUURKAPITALI

MERILIN SEPP
Maiasmokk

MEIE KARL ON VÄGA MAIAS,
HINDAB KOMMI, SUHKRUSAIA.
SEDA AGA TA EI TEA,
KUST KÜLL TULEB KÕIK SEE HEA.

"KUULE, KUULE, KUKEKOMM,
MIKS SU SABA MAGUS ON?"
"TERE, TERE, VÄIKEMEES,
OLEN TEHTUD SUHKRUST, VEEST."

"TŠAUKI, TÕMMU ŠOKOLAAD,
KUS SA NÕNDA PRUUNIKS SAAD?"
"VÕIN PRUUNIKS SAADA KASVÕI TOAS,
MIND TÕMMUKS TEEVAD KAKAOOD."

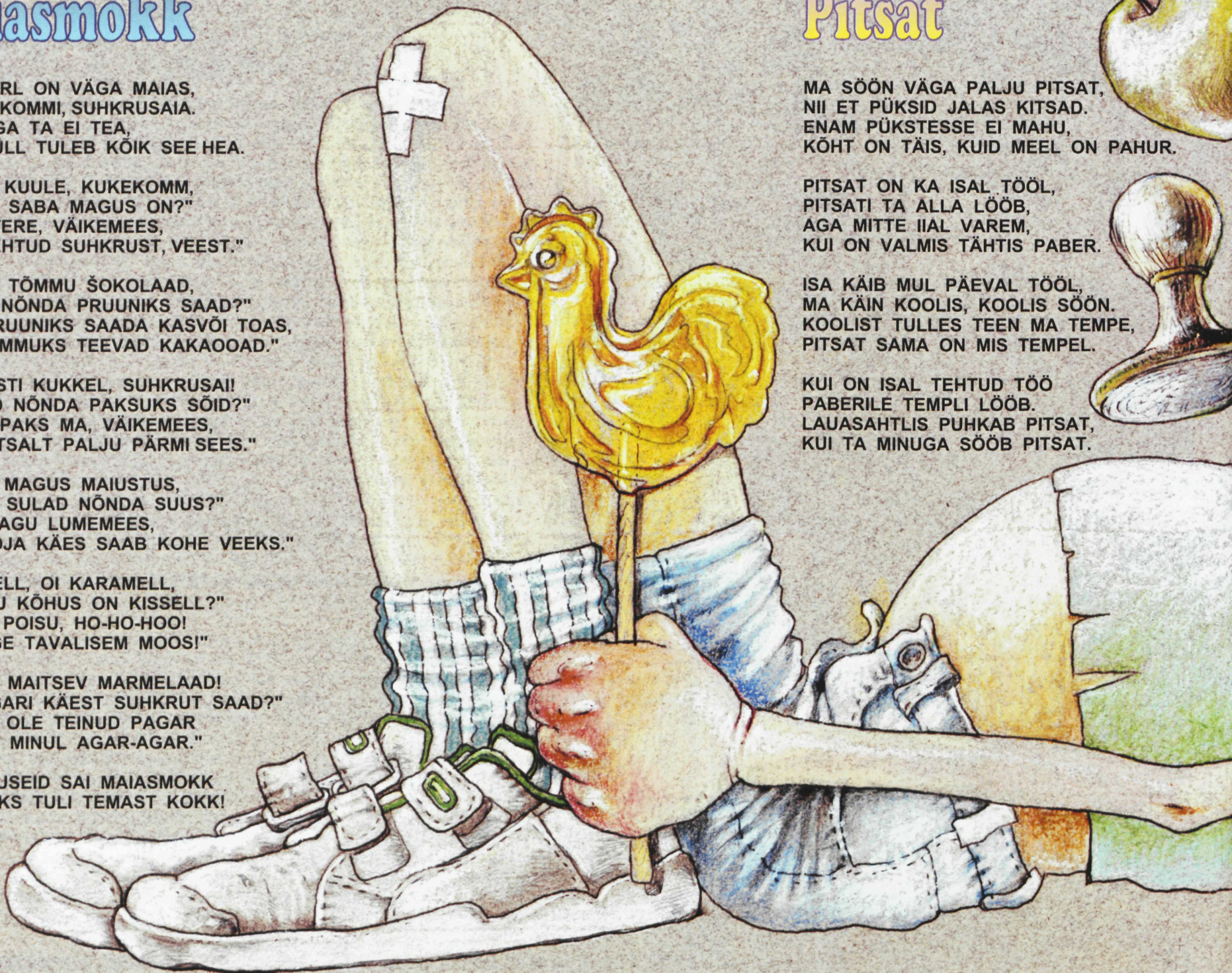
"HEIHOPSTI KUKKEL, SUHKRUSAI!
KUS END NÕNDA PAKSUKS SÕID?"
"EI OLE PAKS MA, VÄIKEMEES,
MUL LIHTSALT PALJU PÄRMI SEES."

"JÄÄTIS, MAGUS MAIUSTUS,
MIKS SA SULAD NÕNDA SUUS?"
"OLEN NAGU LUMEMEES,
KES SOOJA KÄES SAAB KOHE VEEKS."

"KARAMELL, OI KARAMELL,
KAS SINU KÕHUS ON KISSELL?"
"EI OLE, POISU, HO-HO-HOO!
SEE KÕIGE TAVALISEM MOOSI!"

"MOPSTI, MAITSEV MARMELAADI!
KAS PAGARI KÄEST SUHKRUT SAAD?"
"EI MIND OLE TEINUD PAGAR
SEES ON MINUL AGAR-AGAR."

NII VASTUSEID SAI MAIASMOKK
JA LÕPUKS TULI TEMAST KOKKI!

ANDRUS NORAK
Pitsat

MA SÕÖN VÄGA PALJU PITSAT,
NII ET PÜKSID JALAS KITSAD.
ENAM PÜKSTESSE EI MAHU,
KÕHT ON TÄIS, KUID MEEL ON PAHUR.

PITSAT ON KA ISAL TÖÖL,
PITSATI TA ALLA LÖÖB,
AGA MITTE IIAL VAREM,
KUI ON VALMIS TÄHTIS PABER.

ISA KÄIB MUL PÄEVAL TÖÖL,
MA KÄIN KOOLIS, KOOLIS SÕÖN.
KOOLIST TULLES TEEN MA TEMPE,
PITSAT SAMA ON MIS TEMPEL.

KUI ON ISAL TEHTUD TÖÖ
PABERILE TEMPLI LÖÖB.
LAUASAHTLIS PUHKAB PITSAT,
KUI TA MINUGA SÕÖB PITSAT.

On ju tore

MILVI PANGA

SÕBRAKENE, ON JU TORE,
ET ON ILMAS EKVADORE,*
EKVADORE, LABRADORE,
KUIGI SEAL SA KÄINUD POLE.

VÄHIMAT EI OLE VIGA,
SIRGUD IGA MINUTIGA,
IGA NÄDALA JA KUUGA,
VARSTI LENDAD NII ET HUUGAB
ÜMBER MAA, MIS ON JU GLOOBUS.
VAATAD – IMEILUS LOODUS.

MAANDUD NÄITEKS ARGENTIINAS,
MÜURI MÕODA KÖNNID HIINAS,
ASTUD LAEVALE JA RONGI,
OODATAKSE SIND HONGKONGI.
HOMMIKUL VEEL VILUVERES,
ÖHTUL UJUD VAHEMERES.

* Ioe Ekvador

Õuna laul

TARMO VAARMETS

KA UBINAL ON SÜDA SEES.
SÜDAMEL ON SEEME SEES.
SEEMNEKESEL ELU SEES,
ELUL TERVE ELU EES.

ANDRUS NORAK

Rongid käivad

LÄHEN JAAMA, ASTUN RONGI
ÜSNA PEA TA KOHAL ONGI.
RONGID KÄIVAD RÕÖPAID MÕÖDA,
EI SAA TEINETEISEST MÕÖDA.

KÄIVAD TEINETEISE JÄRGI
TÄPSELT SÖIDUPLAANI JÄRGI.
IGA RONGI EES KÄIB VEDUR
TEMA AMETIKS ON VEDU.

VEDUR VEAB, EI JÄTA JÄRGI,
VAGUN VAEVALT JÕUAB JÄRGI.
RONGID KÄIVAD – NAD ON KÄIGUS.
RONGID KÄIVAD RONGIKÄIGUS.

ÖÖSEL MAGAVAD NAD KOOS
LINNA SERVA PEAL DEPOOS.

ANDRUS NORAK

Vanaema juurde

MERE TAGA ON ÜKS MAA.
KUIDAS SINNA MINNA SAAB?
VÕIKS JU MINNA LAEVAGA,
AEGLA SELT JA VAEVAGA.

SAAB KA LENNUKIGA MINNA
HIUMAALE KÄRDLA LINNA.
VAHEL SIIS KUI PAKS ON JÄÄ,
AUTOGA SAAB MÕÖDA JÄÄD.

ISA, TUNDUB, ET EI HOOLI,
SAMAMOODI AUTOT ROOLIB,
JUSTKUI UNUSTANUD, ET
SÕIDAB MÕÖDA KÜLMUND VETT.

MINA AGA SILMAD SULGEN,
HÄSTI VAADATA EI JULGE,
SEST MA NATUKENE KARDAN,
MÖTLEN – OLEN LAEVA PARDAL.

Illustratsioonid PRIIT REA

TILLUKE LOOMATEATER

(kasulikud näpunäited septembrikuu TÄHEKESES)

JÄNESE UNELAUL

AINO
PERVIK

JUTUSTAJA: Öhtul andis jäneseema jänesepojale kapsast ja porgandit.

JÄNESEEMA: Söö kapsast, jänku!

JÄNESEPOEG: Ei taha kapsast! Tahan porgandit!

JÄNESEEMA: Söö porgandit, jänku!

JÄNESEPOEG: Ei taha porgandit! Tahan kapsast!

JÄNESEEMA: Söö kapsast ja söö porgandit ka!

JÄNESEPOEG: (sööb) Amps, porgand, krõmps, kapsas, amps, porgand, krõmps, kapsas! Amps, amps, krõmps, krõmps!

JUTUSTAJA: Jänesepoeg söi kõhu täis. Jäneseema viis jänesevoja pesema.

JÄNESEEMA: Kõigepealt pesema kõrvu! Sull-sull-sull!

JÄNESEPOEG: Ei taha kõrvu pesta!

JÄNESEEMA: Peseme siis jalgu! Mull-mull-mull!

JÄNESEPOEG: Ei taha jalgu pesta!

JÄNESEEMA: Peseme siis nägu! Vull-vull-vull!

JÄNESEPOEG: Ei taha nägu pesta!

JÄNESEEMA: Peseme ikka! Sull-sull! Vull-vull! Mull-mull-mull!

JUTUSTAJA: Pesid puhtaks näo ja kõrvad, pesid käed ja jalad ka. Siis tõstis jäneseema jänesevoja voodisse, pani teki peale. Hakkas laulma unelaulu.

JÄNESEEMA: Äiu-ää, äiu-ää!

Mina laulan lapsele,
kui see lammas tallele,
valge hobu varsale,
kirju kana tibule,
jänkuema jänkule.

JÄNESEPOEG: Ma tahan tibuga mängida, ma tahan varsaga karelda, ma tahan tallega kepselda!

JUTUSTAJA: Jäneselaps kargas voodis püsti ja hakkas hüppama.

JÄNESELAPS: Ma ei taha veel magada! Ma tahan mürada! Hops ja hops! Hops ja hops!

JÄNESEEMA: Magama, magama! (Võtab jänesevoja kinni, paneb uuesti pikali) Tudule, tudule!

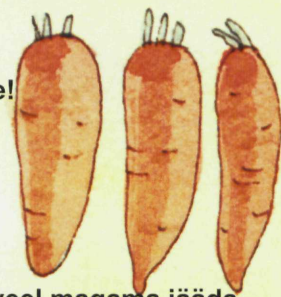
JUTUSTAJA: Jäneseema pani jäneselapse pea padjale tagasi, kattis lapse tekiga ja hakkas uuesti laulma.

JÄNESEEMA: Jää nüüd ilusasti tudule! Äiu-ää, äiu-ää! Magama nüüd jää-ää!

Uni tuleb, uni tuleb, ullikene!
Uni tuleb, uni tuleb uksest sisse,

uni tuleb, uni tuleb aknast sisse!

Uni tuleb valge pilve tagant,
uni tuleb halli mere põhjast,
uni tuleb musta metsa seesta,
kukub lapse kulmu peale,
laskub lapse laugudele,
seisab lapse silma peale!

JUTUSTAJA: Aga jänesepoeg ei tahtnud ikka veel magama jääda.

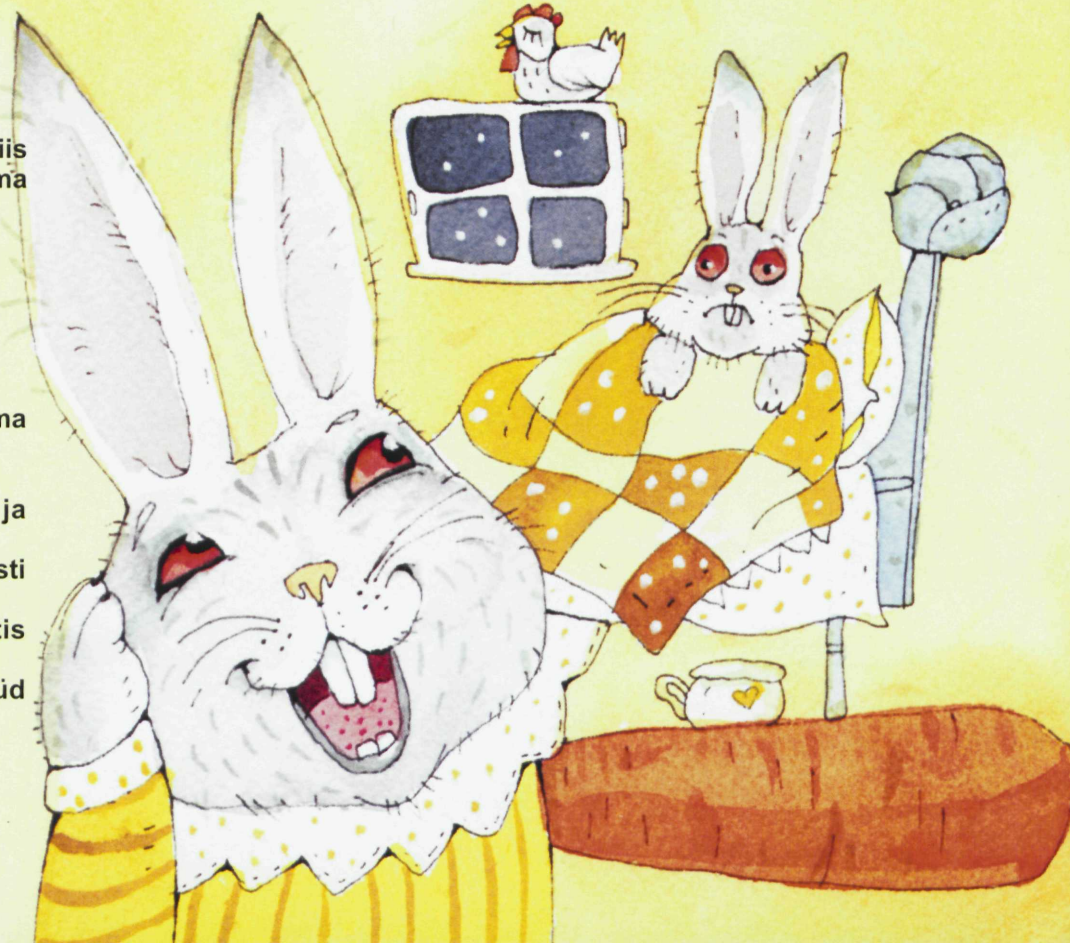
JÄNESEPOEG: Ma ei taha, et uni kulmu peale kukub! Ma ei taha, et uni lau peale laskub! Ma ei taha, et uni silma peal seisab!

JÄNESEEMA: Tudu, tudu, tuikene,
maga, maasikmarjakene,
puhka, pohlaõiekene!
Marjal aeg on magada,
jänkupojal uinuda,
ullikesel und näha!

JÄNESEPOEG: Ma tahan und näha! Ma tahan vaadata! Vaadata!

JUTUSTAJA: Jänesepoeg ajas silmad pärani lahti. Ja jäigi magama! Räägitakse ju, et jäneseid magavad lahtiste silmadega. Aga sina pane oma silmad ilusasti kinni ja jää tudule!

JAANUS VAIKSOO

Geeniuse löök

Viimaks ometi keeras auto isa ja emaga hoovist välja linna poole. Jürgen seadis palli hakkama. Vastu aiavõrku oli kõige parem väravaid taguda. Aga seda sai teha ikka ainult siis, kui kedagi ei olnud segamas. Kui ema jälle ei seletanud, et nii maja ligidal ei tohi mängida, et lööd veel mõne akna sisse.

Tõeline jalgpallur vajas rahu ja keskendumist. Jürgen teadis seda hästi. Jalgpalli MM-võistluste ajal oli ta telekast iga päev näinud, kuidas tõelised mängumehed külma rahuga karistuslööke väravavõrku sahistasid. Eriti meeldisid talle mängude vaheajal näidatud viis kõige ilusamat lööki. Ta proovis need meelde jätta ja siis õues ise järele teha.

Kõige ilusam oli üks Ronaldo värav inglaste vastu. Kolmekümne meetri pealt löödud pall tegi õhus suure kaare, jäi siis värava kohal justkui hetkeks rippuma ning vihises lõpuks püüdmatult üles ristnurka.

"Superlöök! Geeniuse puudutus!" öhkasid kommentaatorid vaimustunult. Ja Jürgen öhkas koos nendega. Nüüd lõi ta ise innukalt väravaid. Aiavõrgust pörkas pall hooga tagasi ning sai Jürgenilt uue kõva matsu. Poiss oli teinud juba kümneid lööke, aga see päris ehtne meistrilöök jäi ikka tulemata. Jürgen kujutles end järgemööda kuulsateks jalgpalluriteks. Kõik oli peaaegu nagu päris, ehkki väravateks olid aiapostid ja fännitribüüni aset täitis nende punase viilkatusega maja.

Korraka pörkas pall aiavõrgust sedavõrd kenasti Jürgeni jalale, et poiss suutis selle õhust ühe puutega tugeva löögiga tagasi lennutada. Hetkeks tabas Jürgenit äratundmisrõõm. Ta oli sellist lööki ju varem näinud. Pealegi veel mitu korda. Pall võttis kõrgust, lendas suure kaarega üle aia, jäi silmapilguks otsekui öhku seisma... ning prantsatas täie hooga vastu aknaruutu.

Klirin oli kõrvulukustav. Jürgenile tundus nagu oleks sada tuhat inimest tribüünidel vaimustunult röökinud. Ta tõstis juba võidukalt käed. Siis saabus sügav vaikus.

"Geeniuse löök!" sosistas poiss ikka veel tardunult mustendavat aknaava tunnistades.

Võttis tükk aega, enne kui Jürgen oma õnnetust taipas. Ta hakkas maja eest ettevaatlikult klaasikilde kokku korjama ja öhkas sügavalt. Milleks valitseb maailmas küll selline ebaõiglus? Ühetele makstakse sellise löögi eest miljoneid ja neid imetleb kogu maailm. Temasugune jääb aga ilmselt tükiks ajaks oma piskustki taskurahast ilma. Jürgen ei teadnud veel, et kunagi on kooliraha pidanud maksma iga kuulus meister ja paljude jalgpallurite tee suurtele staadionidele on alguse saanud just nimelt läbi katkilöödud aknaruudu.

PIRGITA-MAARJA HALLAS

Hommik

Ühel viimasel oktoobrikuu päeval läks Ellal uni ära hoopis varem kui tavaliselt. Ema alles magas ja päikegi oli äsja tõusnud. Ella vihkas selliseid hetki. Ükski tegevus ei tundunud huvitav. Kõiki oma mosaiike oli ta juba sada korda kokku pannud. Sama tihti oli ta joonistanud kriitidega ja mänginud oma karudega. Telekat tal polnudki, sest ema ütles, et televiisor rikub lapse ära. Ema polnud ka mõtet üles ajada. Kui see olekski Ellal õnnestunud, poleks temast paturana olnud mingit kasu. Üles aetud ema lõbusaks muutmiseks võib vahel kuluda terve päev ja täna polnud Ellal mingit soovi emaga jähdama hakata.

Ella meelest polnud õiglane, et tal polnud ühtki õde ega venda ja isa ka ei olnud. Kui ta emale oma kurba saatust ükskord kurtis ja avaldas arvamust, et tal võiks vähemalt isagi olla, sai ema pahaseks ja ütles, et olgu parem õnnelik, et tal üldse keegi on. Paljud lapsed elavad lastekodus ja peavad alati ise enda eest seisma.

Ella ei saanud hästi aru. Tema seisis ju ka ise. Ema võis teda küll vahel sülle võtta, aga kui oli vaja püsti seista, ei seisnud keegi tema asemel. Siiski pidas ta tookord targemaks pahase emaga mitte vaielda.

Loomulikult oli Ellal ema üle hea meel. Eriti kui tal hea tuju ja palju aega oli. Magavast emast oleks üks korralik isa siiski mitu korda etem olnud. Magav ema oli peaaegu sama hull kui kuri ema. Sest siis nagu polekski ema. Ainult ema keha. Mõnikord koguni ainult ema pea, kui tekk oli kurguni tõmmatud. Aga vahel polnud sedagi, ei olnud kohe mitte midagi. Vaid hunnik tekki ja kõik. Seda muidugi siis, kui ema oli ka pea teki alla pistnud.

Ellal hakkas hirmus niiviisi mõelda. Ta ei julgenud isegi piiluma minna, kas ema asemel on

seekord keha, pea või tekk. Igal juhul oli ta praegu üksi ja pidi ise enda eest seisma. Ta otsustas seda teha oma toas riidekapi kõrval. Ella vaatevälja jäi osa tema toa tapeedist. Tapeet oli valge ning lilled sellel olid roosa- ja kollasekirjud. Ella oli vaadanud tapeeti palju kordi, kuid harva nii lähedalt. Ella mäletas, kuidas ta selle sai. Ühel päeval tuli ema koju, kaasas imelikud rullid. Nendega kaetigi Ella toa sein. Esimestel hommikutel ei raatsinud Ella kuidagi voodist üles tõusta. Piik oli otsekui naelutatud imeilusa seina külge. Viimasel ajal polnud Ellal aga pähegi tulnud mõtet niisama tapeeti vaadata. Ella pidi endale tunnistama, et nii kaunis kui alguses see enam ei tundunud. Kena oli ta ju küll. Kahtlemata parem kui ema toas olev roheline.

Ellal oli päris hea meel kui ta märkas pisikest ämblikku ronimas ülespoole. Sein oli siiski küllalt igav. Ämblikud Ellale meeldisid. Ella teadis, et paljud inimesed kardavad neid. Isegi ema ei sallinud neid eriti. Üsna tihti palus ta Ellal ämblikku õue viia. Ella arvates olid ämblikud armsad loomad, kindlasti mitte jubedad. See, keda Ella praegu jälgis, oli suhteliselt pisike, pikliku kere ja lühikeste jalgadega. Ämblik sibas kiiresti lae suunas, jäi siis hetkeks seisma, paistis millegi üle järele mõtlevat, keeras ümber ja jooksis ruttu kapi taha.

Järsku kerkis Ella ninna pannkoogilõhn ja ta kuulis nõudekolinat. Ella jättis peitupugenud ämbliku ja ruttas kööki, et teatada üles tõusnud emale, kuidas nüüd on ka tema enda eest seisnud.

Kaloss ka lossis

HENNO KÄO

Seda sa muidugi tead, mis on loss. Võib aga olla, et sul pole õrna aimugi, mis on kaloss. Kindlasti ei ole see ka loss, kaugel sellest. Aga mitte just eriti kaugel. Sest ka lossist võib leida kalossi. Või koguni kaks kalossi. Suuri losse on meie väikeses Eestis küll rohkem kui kaks. Toompea loss ja Kuressaare loss ja Sangaste loss ja Alatskivi loss ja ... Tead sa mõnda lossi veel? Kui tead, ütle teistele ka losside nimed. Kalossilid harilikult nimesid ei ole. Sest need on jalanõud. Jalanõudele ju nimesid ei panda. Kuid ega see keelatud ole. Sul on kindlasti mõni jalanõu. Ja sa võid vabalt panna oma ühele jalanõule nimeks näiteks Elmar Esimene. Teise nimeks sobiks siis ehk Elmar Teine. Kuid eks sa ise

tead. Meil aga olid jutuks nii kalossid kui ka lossid. Ja kaloss on jalanõu. Annan sulle head nõu – milline jalanõu, seda küsi juba vanaema või vanaisa käest. Nemad on elus kindlasti näinud kalosse. Muidugi ka losse. Vähemalt seda Kuressaare oma. Nüüd tulebki juttu nii Kuressaare lossist kui kalossist.

Kuskil Kuressaare lossi kõige sügavama keldri kõige viimasemas sopis vedeles juba vanast hallist ajast üksik kaloss. Kuidas see sinna oli sattunud, tont seda teab. Ja tontidest polnud lossikeldris muidugi puudust. Kalossilid samuti mitte. Lossid ju harilikult ei paterda poris nagu kalossid, vaid seisavad enamasti kuiva koha peal. Nii et ühest kalossist oli lossile rohkem kui küll. Kus võis olla teine kaloss,

sega ma küll ei tea. Ka loss ei teadnud teisest kalossist midagi. Ega tahtnudki teada. Tal oli niigi tegemist. Ka lossidel on omad mured. Mida suuremad mured, seda suurem on ka loss. Ja vastupidi. Muret teevad võlvid ja müürid, tornid ja katus. Muret teeb talv ja suvi, vihm ja päike. Muret teevad isegi tillukesed hiired, kes kipuvad müürikivide vahele oma käike uuristama. Pole siis imeks panna, et ka loss ei jõua mingi kadunud kalossi pärast muretseda.

Hiired teevad muret paljudele. Et hiirtelgi on mured, selle peale enamasti ei tulda. Ei osanud seda arvata ka loss. Hiireema Marta oli igatahes väga mures. Õieti küll tulevane hiireema. Sest pojad olid tal alles kõhus. Ja neid oli palju.

Asi oli pesas. Noh, mingit asja ei saanud muidugi pesas olla, sest polnud ju pesagi. Selles oligi asi. Kuidas sa ei muretse, kui varsti tulevad pojad, aga pesa pole. Hiireema Marta oli juba kaua otsinud head pesakohta. Kuid lossis oli hiiri palju ja kõik head pesakohad hõivatud. Viimaks leidis Marta kalossi. See oli tühi! Noh, peaaegu tühi. Pikkade aastate jooksul oli kalossi ikkagi üht-teist kogunenud. Nagu ka lossi. Tolmurulle ja saepuru ja tondituhka ja ämblikevõrke ja mida kõike veel. See oligi hea. Nüüd pidi hiireema veel ainult natuke paberit peeneks närima ja pesa saigi vooderdatud. Paber oli hirmus vana ja kopitanud. Sellele oli õudselts vana tindiga kirjutatud keerulisi vanaaegseid tähti. Vanaaegsel tindil oli jube vastik maik. Peab olema tõesti tungiv põhjus, et sihukest paberit närida. Hiireema Martal oli. Vägagi tungiv. Sest pojad kippusid tal kõhust välja tungima. Neil oli kiire. Hiirtel on alati kiire. Nende elu on ju lühike. Paari aasta-ga tuleb jõuda kõike. Tuleb jõuda nii kalossi kui ka lossi. Hiirepojad jõudsidki. Kõigepealt muidugi kalossi. Neid oli seitse, kõik roosad, paljad ja ühteviisi armsad. Kalossis oli pehme ja soe. Õnnelik ema toitmis neid piimaga. Midagi paremat ei osanud nad tahtagi. Kas neil aga edaspidi ka lossis nii hästi läheb kui kalossis, tont seda teab.

Illustreerinud HENNO KÄO

ARU KAS SAID?

Kiisu on kirju ja Muki on must, mõlemad mõnusat värvi on just. Mõlemad mõnusat värvi ja paid, mõlemad pelgavad Marti ja Maid. Mart see kirju, Mai see must, mõlemad murjani moodi on just, mõlemad murjani moodi on paid, kes siis on parimad, aru kas said?

Villu Kangur IVa klass

SEENEKE

Metsas kasvab väike seen. Ta on maitsetult väga peen. Ta seisab suure puu all ja kaelas on tal ilus sall.

Silver Hanikat IVa klass

KÄRBES

Suvi läbi, käes on sügis. Nüüd meil kärbes tuppa trügis. Piniseb ja iniseb, päevad läbi viniseb. Magada ei lase ta, söögi juures lendab ka, lendab nina ees meil ringi, küll ta varsti kohal ongi.

Kelli Talving IVb klass

Ermo Heliste III kl Kolga

POSTIPAUN

LOOD JA LAULUD Kose Keskkooli lastelt

ÜKS MÖTE

Mida kirjutada siia? Mida homme kooli viia? Kas oskan ikka kõike teha? Kus ma homme vea võin teha?

Õppimisega ühele poole kiiresti täna õhtul saan. Tsikliga siis sõbra poole siit laua tagant kaon.

Hendrik Mõls IVb klass

SPORDIPÄEV

Lastel oli spordipäev. Nad pidid üle nõõri hüppama. Matil hüppamine ebaõnnestus. Jüri hakkas Matit nannipunniks norima. Pärast mängiti palli. Nüüd ei tulnud Jüri pallimäng hästi välja. Nii saigi Jüri õppetunni. Ära kunagi narri teisi!

Gert Metsis Ila klass

PÄIKE

Päike, päike, kas sa magad selle suure pilve taga? Pilv sind kaitseb tuule eest, läheneva äikse eest.

Kaspar Kristal Ila klass

VANAEMA LAPSEPÕLVE MÄNGUD

Minu vanaema lapsepõlv möödus maal. Vanaema vanemate talu asus metsa servas. Pimedal ajal andsid seal valgust petrooleumilambid. Mänguasjad, millega väike vanaema mängis, olid kõik ise valmistatud. Vanaema isa meisterdas lastele puust loomi, vanaema ema õmbles kaltsust nukke ja loomi, millele oli täiteks vatt sisse pandud. Lapsi oli peres kuus.

Vanaema mängudes hoolitseti mänguhobuste, mängulehmade ja mängulammaste eest. Loomad viidi koplisse jooksmata ja rohtu sööma. Pärast toodi nad mängulauta tagasi. Palju mängiti õuemänge. Puude küljes olid köied ronimiseks. Omatehtud kiiged olid ka.

Nagu tänapäeva lapsedki, mängis minu vanaema õdede-vendadega pallimänge, joosti võidu ja hüpati üle kraavide kaugust. Heinaküünis heinte sees mängiti peitust.

Et talus oli palju toimetamist, aitas vanaema lapsena oma vanemaid kodutöodes ja hoolitses oma nooremate õdede eest.

Emil Raja Ila klass

JÄLLE KOOL

Nüüd suveaeg on ühel pool ja alanud on jälle kool. Sinna kuulub vaev ja hool nagu toidu sisse sool.

Kaspar Kristal Ila klass

REINU KOOL

Aianurgas koolimajas Rein on koolijuhatajaks. Õpilasi on tal viis. Täna koolis sigin-sagin, laisal kahed, viied tragil, eksamil on ikka nii.

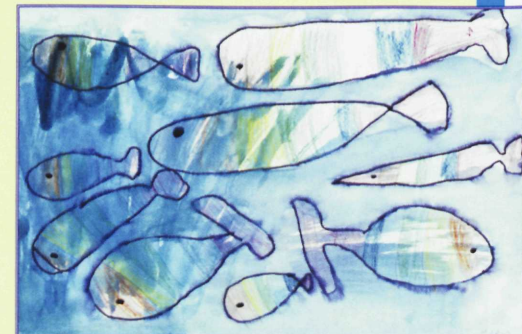
Kaspar Kristal Ila klass

MIDAGI SÜGISEST

Jälle tulnud sügis, tore, tore sügis. Lehti puudelt alla kukub, kägu kuuseladvas tukub.

Siis, kui lapsed õue läevad, küll ka vanad aknast näevad, et nüüd hakkab lehesõda, õunasõda, sügissõna.

Liisa Viilvere IVb klass

Mario Sardis III kl Kolga

13. november on

POSTKAARDIPÄEV

Lapsena avastasin kodumaja pööningul kummuti. Selles oli palju huvitavat – vanaisa arveraamatud oma talu kohta, isa lasteraamatud, postkaardid. Kõik, nagu kummutki, oli minu jaoks igivana ja põnev. Eriti meeldisid mulle postkaardid. Mäletan, et terve pakk oli kaarte erinevate linnavaadetega ja lossipiltidega. Kuigi ma polnud siis käinud ei Tallinnas Toompeal ega Rakvere Vallimäel, sain postkaartidelt neist hea ettekujutuse. Lugesin ka postkaardile kirjutatud teateid ja soove. Need olid lühikesed ja olulisest: oma perest, tööst ja tervisest. Ja ikka oli teksti lõpus mõni südamlük lause. Näiteks: Olge röömsad ja terved.

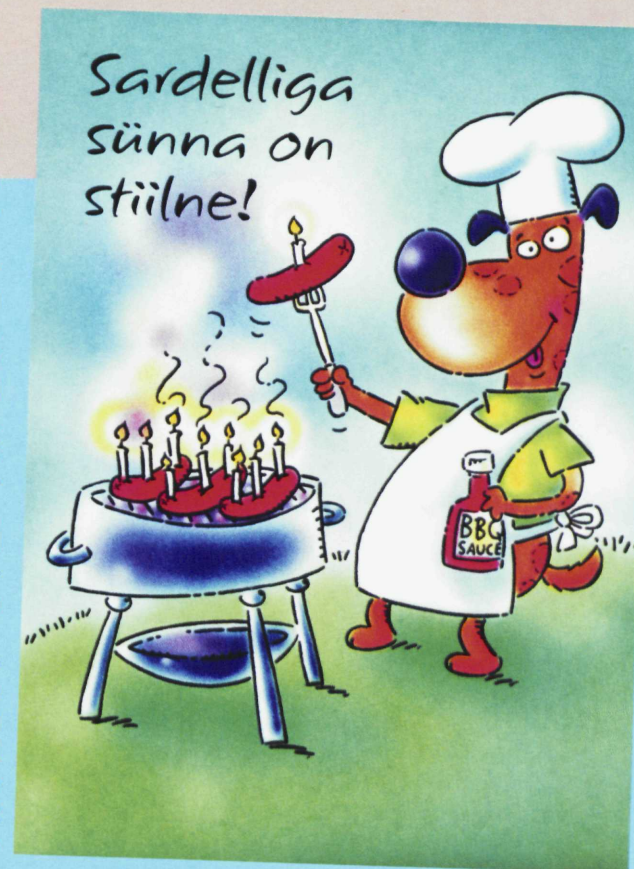
Millal ja kust sai alguse POSTKAARDIPÄEV? 13.november on Eesti Posti sünnipäev. Sel aastal saab Eesti Post 84 aastaseks. Postkaardipäeva hakati tähistama Eesti Posti sünnipäeval 1999.aastal. Seega sel aastal peetakse seda päeva neljandat korda. 13. november on postiasutustes tavalisest elavam ja röömsam. Paljudes kohtades kututakse külla lapsi, räägitakse posti tööst, lapsed joonistavad ise postkaarte, toimuvad huvitavad võistlused. Ja muidugi uudistatakse postkaarte. Neid on tänapäeval väga palju ja ilusaid.

Heaks tavaks on saanud sel päeval eritemplite kasutamine maakonna keskustes ja ka mitmetes postkontorites. Möödunud aastal oli eritemplil kiisu. Milline on eritempel sel aastal, seda näeme siis, kui postkontorisse läheme ja kaardi teele saadame. Eesti Post teeb oma sünnipäeval kaardisaatjaile soodustuse – kaarte saab saata odavamalt. Tänapäeval võib sõnumi saata telefoni, faksi,

e-maili või telegrammi teel. Milleks on vaja veel postkaarti? Postkaardil on lisaks sõnumile oma ilu ja võlu – sellel olev pilt, joonistus, foto. Postkaardiloo kirjutamise vahel tõin ära toimetuse posti. Üks meie autoreist oli koos lugudega saatnud toreda kaardi, millel metssiga, hirved ja piisonid. Need toredad loomad pildil ja ilusa sügise soovimine tõid südamesse ja tööpäeva rõõmu.

Postkaarti ei pea saatma mitte ainult tähtpäeva puhul. Seda võib teha ükskõik mis päeval. See näitab, et mõtled teisele inimesele. Kui sina saad kaardi, siis mõeldi sulle.

ELJU SILD

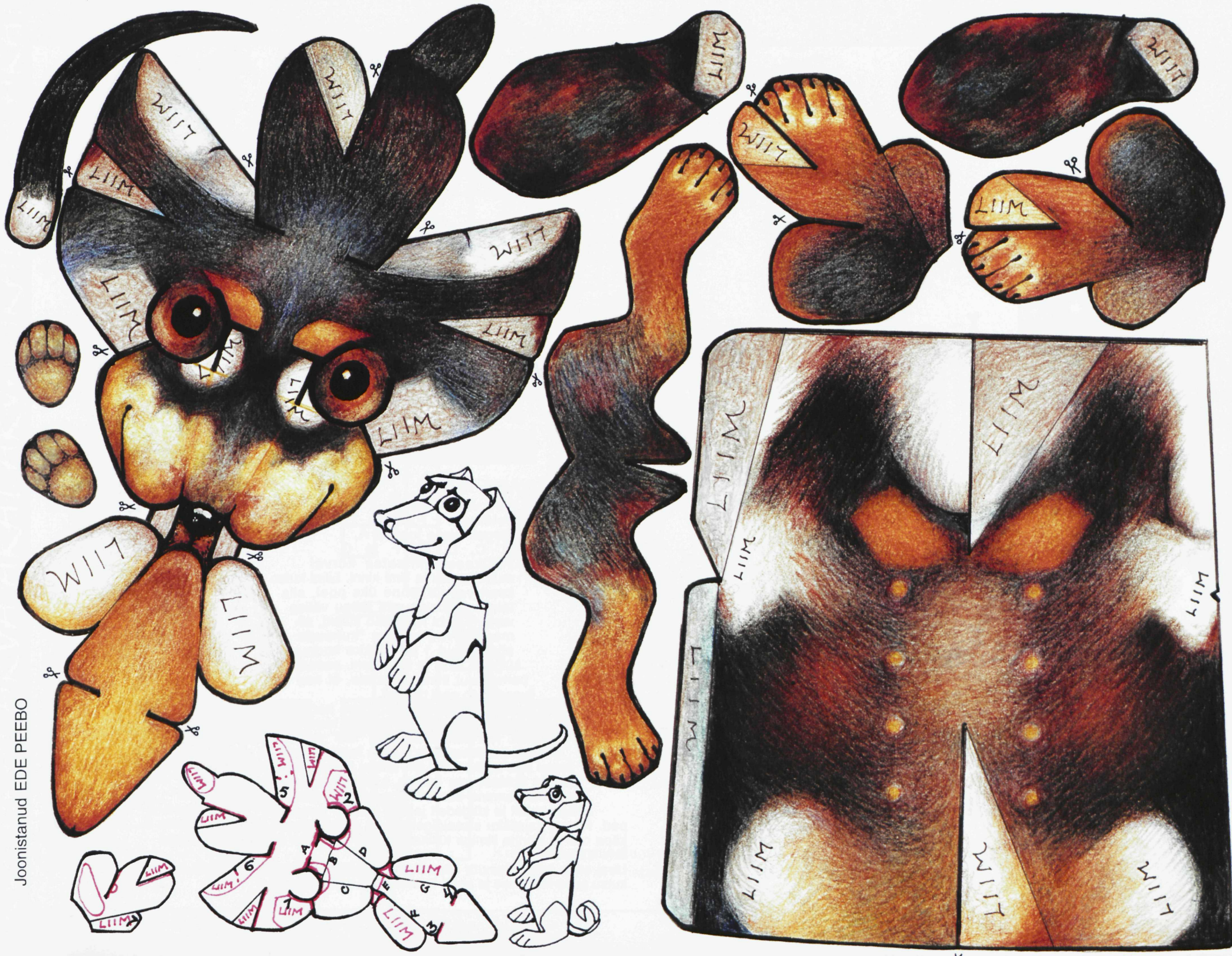

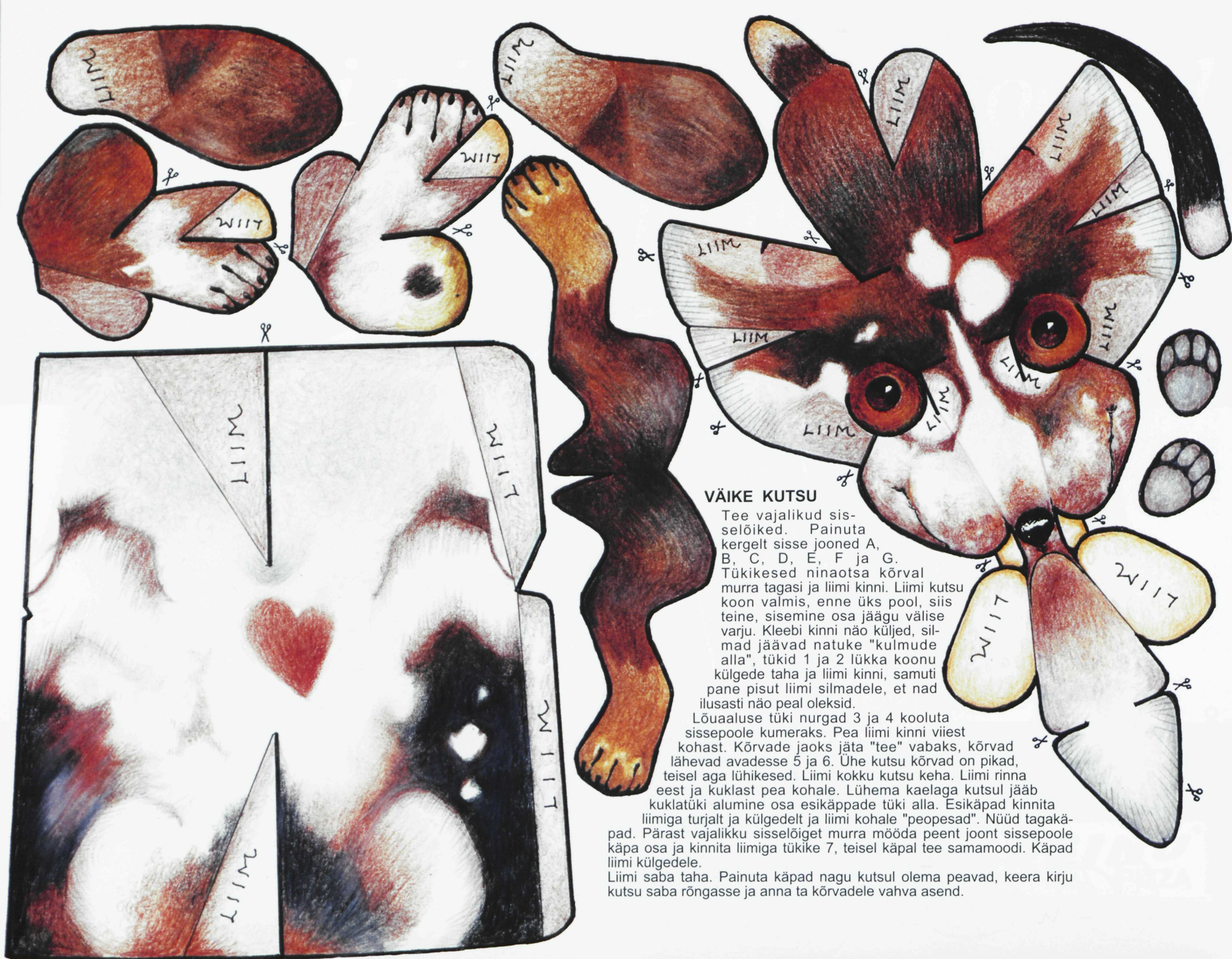
Eesti pitsad, pannkoogid ja vormiroad.

Puiestee 144, 51013 Tartu,
tel 07/ 406 791

VÄIKE KUTSU

Tee vajalikud sisse-
selõiked. Painuta
kergelt sisse jooned A,
B, C, D, E, F ja G.
Tükikesed ninaotsa kõrval
murra tagasi ja liimi kinni. Liimi kutsu
koon valmis, enne üks pool, siis
teine, sisemine osa jäägu välise
varju. Kleebi kinni näo küljed, sil-
mad jäävad natuke "kulmude
alla", tükid 1 ja 2 lükka koonu
külgede taha ja liimi kinni, samuti
pane pisut liimi silmaledele, et nad
ilusasti näo peal oleksid.

Lõuaaluse tüki nurgad 3 ja 4 kooluta
sissepoole kumeraks. Pea liimi kinni viiest
kohast. Kõrvade jaoks jäta "tee" vabaks, kõrvad
lähevad avadesse 5 ja 6. Ühe kutsu kõrvad on pikad,
teisel aga lühikesed. Liimi kokku kutsu keha. Liimi rinna
eest ja kuklast pea kohale. Lühema kaelaga kutsul jääb
kuklatüki alumine osa esikäppade tüki alla. Esikäpad kinnita
liimiga turjalt ja külgedelt ja liimi kohale "peopesad". Nüüd tagakä-
pad. Pärast vajaliku sisseõiget murra mööda peent joont sissepoole
käpa osa ja kinnita liimiga tükike 7, teisel käpal tee samamoodi. Käpad
liimi külgedele.

Liimi saba taha. Painuta käpad nagu kutsul olema peavad, keera kirju
kutsu saba rõngasse ja anna ta kõrvadele vahva asend.

Kui kirjutad piltide juures olevatesse ruutudesse ülevalt alla õiged sõnad, saad värvilistel ridadel ühe eesti vanasõna lindude rändest.

Joonistanud REET REA

PERIOODIKA AS
Lasteajakiri
TÄHEKE

Asutatud jaanuaris 1960
ilmsub kord kuus

Toimetuse address:
Pärnu mnt 67a
10134 Tallinn

Peatoimetaja
ELJU SILD
tel 6 463 697

Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP
tel 6 463 697

Kunstiline
toimetaja
PRIIT REA
tel 6 463 697

Tähekest saab
tellida
faks: 6616 089
e-mail
tell @tallpost.ee

Trükk
AS Printall
Tatari 64
10134 Tallinn

ESIKAANE
JONISTAS
ANU
KALM

LUSTAKAD

lumeimed

"Lund sajab!" ei suuda lapsed rõõmu enda teada jätta, esimene lumi on ju kui ime. Soojal peopesal sulavad selle valged kristallid kiiruga. Aga kui meil õnnestuks neid siiski silmata, oleksid nad üpris nende lumehelveste moodi, mida lapsed oskavad paberist valmistada.

Kui saabub sula, on lumel uus ime varuks. Salapärasel moel sünnivad siis õuedel lumememmed ja lumekindlused. Sulaga muutub osa lumekristallidest juba kergel surve all veeks ja külmub silmapilkselt uuesti, kui surve lakkab. Lapsekäsi suudab siis seda, mida mõne külmakraadi puhul ei jaksa isegi kange jõumees.

Mõnel kesktalvisel hommikul välja minnes leiame õuest lumehanged. Lumehelvestest künkad ja lohud võtavad neil puhkudel teekäijalt rutu. Ja ärgem siis ka rutakem – tuule lumeseade on imetlusväärset kaunis ja kordumatu.

Kui juhtub tulema korralik talvepakane, hakkab seni vaikinud lumi me jalge all imeliselt krudisema. Krõbeda külмага purunevad lumekristallid kergesti. Kui talvekülm on mõõdukas, siis tekib lumehelvestele astudes aga hoopis vesi ja purunevate kristallide krudin jääb ära.

Talve viimane lumeime ilmutab end alles kevadises päikesesoojas. Lühikese aja jooksul sulab siis kogu lummas lumemaastik ning voolab läbi ojade ja jõgede merre.

Pildistanud ja kirjutanud ARNE ADER

